2.9 Hindamise korraldus ja gümnaasiumi lõpetamine

2.9.1 Teadmiste ja oskuste hindamine

(1) Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisele kavandamisele. Hindamisel kasutatakse mitmesuguseid meetodeid, hindamisvahendeid ja -viise.

(2) Enesejuhtimise oskuste arendamiseks ning õppija iseseisvuse ja vastutustunde suurendamiseks oma õppimise eest kaasatakse võimalusel õpilasi hindamismeetodite ja -kriteeriumite, -mudelite seadmisel.

(3) Hindamise eesmärkideks on:
- toetada õpilase arengut;
- anda tagasisidet õpilase õpitulemuste saavutatuse kohta;
- innustada ja suunata õpilast sihikindlalt õppima;
- suunata õpilase enesehinnangu kujunemist, suunata ja toetada õpilast edasise haridustee valikul;
- suunata õpetaja tegevust õpilase õppimise ja individuaalse arengu toetamisel;
- gümnaasiumis anda alus otsuse tegemiseks kursuse läbimise ning gümnaasiumi lõpetamise kohta.

(4) Hindamisel võrreldakse õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.

(5) Õpitulemuste saavutamise kohta tagasiside andmisel (hindamisel) kasutatavad hinnete liigid:
- Protsessihinne – lühike ühe õppetunni või alateema materjali kohta sooritatav tagasisidestatav (hindeline) töö või tegevus.
  - Tunnikontroll, suuline vastamine, praktiline tegevus.
  - Sama mahuga rühmatöö, paaristöö, individuaalne tunnitöö.
  - Protsessihindega hinnatava töö/tegevuse toimumisest võib õpetaja teatada vahetult enne selle algust.
- Arvestuslik hinne – ulatuslikum tagasisidestatav (hindeline) töö, mis hõlmab terviklikku õppeteemat või vähemalt kahe ainetunni mahtu ja on Stuudiumi päevikus tähistatud arvestusliku hindena.
  - Kontrolltöö, hindeline töö, teadmiste kontroll.
  - Pikemaajalist ettevalmistust eeldavad hindamismeetodid (kodulugemine, kodune kontrolltöö, kodukirjand, esitlus, praktiline ülesanne, õpimapp, referaat jne), mis on Stuudiumi päevikus tähsitatud arvestusliku hindena.
  - Arvestuslikult hinnatavate tööde toimumise/esitamise aja kannab õpetaja Stuudiumi kontrolltööde graafikusse vähemalt üks nädal enne toimumist või esitamise tähtaega.
- Kursusetöö (kursuse arvestus) - kogu kursuse materjali hõlmav tagasisidestatav (hindeline) kirjalik või suuline töö või praktiline tegevus, mille tulemus määrab kursusehinde.

(6) Õpitulemuste saavutatuse hindamisel määratletakse hindamiskriteeriumid (hindamisjuhised, hindamismudelid), mis kirjeldavad detailsemalt, milliseid teadmisi, oskusi, hoiakuid mis tasemel, millise aja jooksul, mis tingimustel ja mahus peab õpilane konkreetse hindamismeetodi kaudu näitama.

(7) Hindamise kohta käiva informatsiooni edastamisel järgitakse, et:
- informatsioon on ühemõtteliselt arusaadav ja ammendav;
- informatsioon ei tohi olla eksitav - hindamisel ei tohi selguda mingid aspektid, mis varem ei olnud teada;
- tagatud on vajaliku informatsiooni jõudmine õppijani.

(8) Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse ning oma hinnete kohta. Õpilasel on õigus teada, milline hinne või hinnang on aluseks kokkuvõtvale hindele ja hinnangule. Stuudiumi päevikus kuvatav kursuse keskmine hinne on informatiivne ning kursuse hinde kujunemise kriteeriumid täpsustatakse päeviku õppeaine info hindamisjuhendis.

(9) Õppeprotsessi vältel saadud hinded on erineva kaaluga. Ulatuslikumate suuliste, kirjalike ja praktiliste tööde/tegevuste eest saadud hinded (päevikus tähistatud arvestuslike hinnetena) on kokkuvõtval hindamisel suurema kaaluga.

(10) Kursuse algul teeb õpetaja õpilastele ja vanematele Stuudiumi päeviku õppeaine info kaudu teatavaks peamised läbitavad teemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korralduse ja planeeritavad üritused.

(11) Ulatuslikumate tööde (arvestuslik hinne), mis hõlmavad rohkem kui ühe tunni materjali, planeerimisel lähtutakse Vabariigi Valitsuse 07.07.2025 määrusest nr 52 *“Nõuded statsionaarse õppega üldhariduskooli õppekeskkonnale, terviseriskide ohjamisele ja riskitegurite vähendamisele õppekeskkonnas ning õppe ja kasvatuse korraldamisele”.*
- Ulatuslikumate hindeliste tööde (arvestuslik hinne) toimumise aeg kavandatakse kooskõlastatult teiste ainete õpetajatega ja planeerimisel arvestatakse õpilasele jõukohase õppekoormusega.
- Üldreeglina võib õppepäevas toimuda üks arvestuslik töö ning eelneval kokkuleppel gümnasiumiastme õpilastega on lubatud erisusi arvestuslike tööde arvus.
- Aineõpetaja kannab arvestuslike tööde toimumise/esitamise aja Stuudiumi kontrolltööde tabelisse vähemalt üks nädal enne töö toimumist või esitamise tähtaega.

(12) Hindamisel viie palli süsteemis:
- hindega „5” ehk „väga hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral ja ületavad neid;
- hindega „4” ehk „hea” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele;
- hindega „3” ehk „rahuldav” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus;

- hindega „2” ehk „puudulik” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkama saamist edasisel õppimisel või edasises elus;
- hindega „1” ehk „nõrk” hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkama saamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub.

(13) Õppeprotsessi (kursuse) vältel võib vajadusel hinde täpsustamiseks kasutada märke „+“ ja „-“ ning lisaks numbrilistele hinnetele tähiseid AR (arvestatud) ja MA (mittearvestatud). Kursuse vältel mitteeristava (AR/MA) hindamise kasutamisel kirjeldatakse ainekavas hinnangute viie palli süsteemis numbriliseks kursusehindeks teisendamise põhimõtted.

(14) Gümnaasiumiastmes hinnatakse kokkuvõtvalt (st kursusehinded) õpilaste ainealaseid teadmisi ja oskusi kõigis kohustuslike õppeainete ning kooli poolt määratud valikainete kursustes numbriliselt viie palli süsteemis. Õpilaste poolt valitud moodulite kursuste ja valikainete korral võib kokkuvõtvalt (st kursusehinded) hinnata numbriliselt viie palli süsteemis või mitteeristavalt (AR - „arvestatud“ ja MA - „mittearvestatud“).

(15) Viie palli süsteemis hinnatavate kirjalike tööde koostamisel ja hindamisel lähtutakse põhimõttest, et kui kasutatakse punktiarvestust ja õpetaja ei ole andnud teada teisiti, koostatakse tööd nii, et hindega „5” hinnatakse õpilast, kes on saavutanud 90–100% maksimaalsest võimalikust punktide arvust, hindega „4” 75–89%, hindega „3” 50–74%, hindega „2” 20–49% ning hindega „1” 0–19%.

(16) Õpilasel, kellel on kehalise kasvatuse ainevaldkonna õppeainetes meditsiiniliste näidustuste tõttu erinõudeid, hinnatakse teoreetilisi teadmisi.

(17) Kui hindamisel tuvastatakse mahakirjutamine või kõrvalise abi kasutamine (sh plagieerimine, teise autori tööle või tehisintellektil põhineva tarkvara kasutamisele mitte viitamine, lubamatu koostöö, töö kopeerimine vms akadeemiline petturlus), hinnatakse kirjalikku tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hindega „nõrk“ ning õpetajal on õigus keelduda õpilasele järelevastamise võimaluse andmisest.

(18) Tehisintellektil põhineva tarkvara või tehnoloogilise abi kasutamine ei ole mistahes hindelise töö korral lubatud välja arvatud juhud, kus see on ettenähtud ülesande juhendis. Kui tekstiroboti kasutamine hindelise töö korral ei ole ette nähtud, loetakse selle kasutamine akadeemiliseks petturluseks ning käsitletakse vastavalt Saku Gümnaasiumi õppekava hindamise korraldusele.

(19) Õpilasele, kelle ulatuslikumat suulist, kirjalikku või praktilist tööd/tegevust (päevikus märgitud arvestuslik hinne) on hinnatud hindega «puudulik» või «nõrk», antakse võimalus ühekordseks järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks. Järelevastamise/järeltöö sooritamise tähtaeg märgitakse Stuudiumi päevikusse koos hinde sisestamisega.

(20) Õpilasele, kellel on tähtajaks jäänud õppeülesanne tegemata/esitamata, lisatakse Stuudiumi päevikusse märge „T” („tegemata“) ja samaaegselt kommentaar, millega teavitatakse õpilast ja vanemat selle sooritamise/esitamise vajalikkusest ja

tähtajast. Kui õpilasel on määratud tähtajaks (märke „T“ kommentaar) mõjuva põhjuseta sooritamata nõutavad õppeülesanded, arvestatakse need sooritatuks hindele „nõrk“ ning vastav hinne kantakse Stuudiumi päevikusse.

(21) Õppevõlgnevused (mitterahuldav hinne, mittearvestatud, esitamata või tegemata tööd) tuleb likvideerida üldjuhul kahe nädala jooksul alates hinde või märke „T“ kandmisest Stuudiumi päevikusse. Mõjuval põhjusel õppevõlgnevuste tähtaja pikendamiseks tuleb õpilasel enne järelevastamise tähtaja möödumist esitada taotlus õppejuhile.

(22) Kirjalikke järeltöid saab sooritada järelevastamiseks ettenähtud ajal. Järelevastamised toimuvad üks kord nädalas ja toimumise ajad tehakse õpilastele teatavaks õppeperioodi alguses. Õpilastel tuleb järeltöö sooritamiseks registreeruda Stuudiumis vähemalt kaks päeva enne järelevastamise aega. Suulised ja praktilised järeltööd viib läbi aineõpetaja. Enne järeltöö sooritamist on õpilasel õigus aineõpetaja konsultatsioonile. Järeltöö hinne lisatakse Stuudiumi päevikus esialgse töö hindele, st esialgse töö toimumise/esitamise kuupäevale.

(23) Õpilasel või piiratud teovõimega õpilase vanemal on õigus hinnet vaidlustada kümne päeva jooksul pärast hinde teada saamist (hinde sisestamist Stuudiumi päevikusse), esitades kooli direktorile kirjalikult vastava taotluse koos põhjendusega. Kooli direktor teeb otsuse ja teavitab sellest taotluse esitajat kirjalikult viie tööpäeva jooksul arvates otsuse vastuvõtmise päevast.

2.9.2 Õppimist toetav hindamine (kujundav hindamine)

(1) Õppimist toetava (kujundava) hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut.

(2) Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeaine õpitulemuste saavutamise, üldpädevuste arengu, gümnaasiumi lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute ning läbivate teemade õppe kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad õpetajad ja teised õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud õpilasele tagasisidet, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist. Saku Gümnaasium reageerib juhtumitele, mis on vastuolus üldtunnustatud väärtuste ning heade tavadega.

(3) Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärke seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

(4) Õppimist toetava hindamise ühe vahendina võib kasutada õpimappi, millesse õpilane kogub töid erinevatest õppeainetest. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet. Õpimappe võib koostada aine- ja valdkonnapõhiselt, läbivate teemade või üldpädevuste kohta.

2.9.3 Kokkuvõtva hindamise korraldus gümnaasiumiastmes

(1) Kokkuvõtval hindamisel koondatakse hinded kursusehinneteks ning õppekava kursuste läbimisel koondatakse kursusehinded kooliastmehinneteks. Õpilasele kohustuslike kursuste korral kasutatakse kokkuvõtval hindamisel viie palli süsteemi. Õpilase poolt valitud valikainete (sh moodulite) kursuse- ja kooliastmehinnete korral võib kasutada hinnanguid „arvestatud" ja „mittearvestatud" ning neid ei teisendata viie palli süsteemi.

(2) 10.–12. klassi õpilast ja piiratud teovõimega õpilase vanemat teavitatakse kokkuvõtvatest hinnetest iga kursuse lõpul Stuudiumi päeviku kaudu ning õppeperioodi lõpul ka paberkandjal klassitunnistuse või e-tunnistuse kaudu.

(3) Õpilasel, kellele on välja pandud „puudulik" või „nõrk" kursusehinne või kursuse hinnang mittearvestatud (MA), tuleb kursusehinde parandamiseks sooritada kursuse materjali kohta hindeline arvestus kahe nädala jooksul pärast kursuse lõppu või vastavalt individuaalses õppekavas sätestatule. Kursuse arvestuse sooritamise korraldab aineõpetaja. Sooritatud arvestuse hinne loetakse kursusehindeks. Mõjuval põhjusel kursuse arvestuse tähtaja pikendamiseks tuleb õpilasel enne arvestuse sooritamise tähtaja möödumist esitada taotlus õppejuhile.

(4) Õpilasel on kokkuleppel aineõpetajaga võimalik sooritada kahe nädala jooksul pärast kursuse lõppu arvestus kursusehinde parandamiseks. Arvestuse sooritamiseks tuleb õpilasel esitada vastav taotlus õppejuhile. Sooritatud arvestuse hinne loetakse kursusehindeks.

(5) Kui 10.-12. klassi õpilasel on sooritamata õppeülesandeid või õpilane on puudunud kuus või enam tundi (kontakttund, veebitund, e-tund) kursuse mahust on aineõpetajal õigus kontrollida õpilase õpitulemuste saavutatust kursuse arvestusega. Kursuse arvestus toimub kahe nädala jooksul pärast kursuse lõppu ja selle hinne loetakse kursusehindeks. Kursuse arvestuse sooritamise korraldab aineõpetaja. Arvestuse määramisel ei loeta kuue tunni hulka kooli ja Eesti esindamisega (eelnevalt esitatud tõend korraldajalt) seotud puudumisi.

(6) Enne kursuse arvestuse sooritamist on õpilasel õigus vähemalt ühele aineõpetaja konsultatsioonile.

(7) Kui tervislikel põhjustel või muul põhjendatud erijuhul ei ole võimalik kursusehinnet õigeaegselt välja panna, märgitakse kursusehindeks "mitte hinnatud" (MH) koos selgituse ja järelevastamise tähtajaga. Järelevastamine toimub üldreeglina kahe nädala jooksul hinde kandmisest Stuudiumi päevikusse.

(8) Gümnaasiumiastme õpilasel on õppeperioodi jooksul mõjuvatel põhjustel võimalik taotleda kursusehinnete väljapanekut individuaalse ajagraafiku alusel. Vastava taotluse (vajadusel koos kinnitavate dokumentidega) esitab õpilane või piiratud teovõimega õpilase vanem õppejuhile.

(9) Õppeperioodi lõpus otsustab õppenõukogu kursusehinnete või -hinnangute alusel õpilaste järgmisse klassi üleviimise. 10. ja 11. klassi õpilane, kelle kõik välja pandud kursusehinded „väga hea", „hea", „rahuldav" või „arvestatud", viiakse üle järgmisse klassi.

(10) Õppimiskohustusliku 10.-11. klassi õpilase, kellel on ühes või kahes õppeaines kuni 50% (k.a) kursusehinnetest mitterahuldavad/mittearvestatud, võib erandkorras viia üle järgmisse klassi tingimusel, et ta likvideerib õppevõlgnevused (MR/MA) uue õppeaasta jooksul.

(11) Õppimiskohustuslik 10.-11. klassi õpilane, kellel on kolmes või enamas aines mitterahuldavad/mittearvestatud kursusehinded või kuni kahes õppeaines üle 50% kursusehinnetest mitterahuldavad/mittearvestatud, jäetakse klassikursust kordama.

(12) Õpilase järgmisse klassi üleviimise või klassikursuse kordama jätmise otsustab õppenõukogu hiljemalt õppeaasta lõpuks.

(13) 12. klassi õpilasele pannakse kooliastmehinded välja õppeperioodi lõpus. Kooliastmehinde väljapanekuks peavad gümnaasiumiastme jooksul õppeaine kõik kursused olema sooritatud hindele „rahuldav", „hea", „väga hea" või „arvestatud".

(14) 12. klassi õpilane arvatakse koolist välja kui ta ei ole õppeaasta lõpuks täitnud gümnaasiumi lõpetamise tingimusi.

(15) Õpilastele, kellele on koostatud individuaalne õppekava, millega on ette nähtud erisused õppetöö ajas ning järgmisse klassi üleviimise ajas, ei kohaldata punktides (9), (12), (14) sätestatud tähtaegu.

2.9.4 Gümnaasiumi lõpetamine

(1) Gümnaasiumi lõpetab õpilane:
1) kelle kooliastmehinded on vähemalt „rahuldavad" või valikkursuste puhul „rahuldavad" või „arvestatud";
2) kes on sooritanud õppeaine kohustuslikule mahule vastavad eesti keele, matemaatika ja võõrkeele riigieksamid või võõrkeele riigieksamiga võrdsustatud rahvusvahelise keeletesti/eksami;
3) kes on sooritanud vähemalt „rahuldavale" tulemusele gümnaasiumi koolilõpueksami;
4) kes on sooritanud vähemalt „rahuldavale" tulemusele õpilasuurimuse või praktilise töö.

(2) Gümnaasiumi lõpetamiseks peab õpilasel 10.-12. klassi jooksul olema vähemalt rahuldavalt/arvestatud hinnatud minimaalselt 96 kursust.

(3) Õpilane, kes on gümnaasiumis õppinud eesti keelt teise keelena, peab sooritama eesti keele või eesti keele teise keelena riigieksami.

(4) Haridusliku erivajadusega õpilasele, kellel kooli õppekavaga või koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel individuaalse õppekavaga on vähendatud või asendatud riiklikus õppekavas sätestatud taotletavaid õpitulemusi, on lõpetamise aluseks kooli või individuaalses õppekavas määratud õpitulemuste saavutatus.